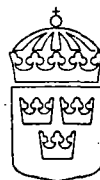

Utbildningsutskottets betänkande

1987/88:32

om urval m. m. till högskoleutbildning
(prop. 1987/88:109)

UbU
1987/88:32

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1987/88:109 (utbildningsdepartementet) om urval m. m. till högskoleutbildning jämte motioner.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1987/88:109

dels föreslagit

1. att riksdagen godkänner vad som i propositionen har förordats om behörighet,
2. att riksdagen godkänner vad som i propositionen har förordats om urval,
3. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som har förordats i propositionen.

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som i propositionen har anförts om särskilda behörighetsvillkor, meritvärdering av betyg, särskilda urvalsmetoder samt rätt att överklaga beslut.

Motionerna

Motioner med anledning av proposition 1987/88:109

1987/88:Ub15 av Anita Persson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återinförande av arbetslivserfarenhet för tillträde till socionomutbildningen.

1987/88:Ub16 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om högskoleprovet,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om meritpoäng för arbetslivserfarenhet,
3. att riksdagen avslår förslaget om anmälningsavgift för högskoleprovet.

1987/88:Ub17 av Carl Bildt m. fl. (m) vari yrkas

1

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om syftet med behörighets- och urvalsreglerna för tillträde till högskoleutbildning,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att minska den sociala snedrekryteringen till högskolan,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det relativa betygssystemets negativa inverkan på högskolans tillträdessystem,
4. att riksdagen beslutar att för allmän behörighet skall krävas minst betyget 3 i svenska och engelska motsvarande två årskurser på tvåårig linje i gymnasieskolan,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utbildning som ställer lägre krav än vad som anges i den allmänna behörigheten inte bör klassificeras som högskoleutbildning,
6. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om s. k. självprövningsrätt för vissa studerande beslutar att sådan rätt endast skall få gälla för vissa enstaka kurser av främst fort- och vidareutbildningskaraktär och då generellt för samtliga sökande,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behörighetsgivande prov i svenska och engelska,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det för längre och mer krävande högskoleutbildning skall vara möjligt att som särskilt förkunskapskrav kräva genomgången minst treårig studieförberedande gymnasieutbildning,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inplacering i urvalsgrupp av sökande med folkhögskoleutbildning,
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om individuell prövning av sökande till högskoleutbildning,
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att andelen antagna efter särskild prövning och antagna med utländsk förutbildning i normalfallet tillsammans inte skall överstiga 15 % av linjens platser,
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den andel som antas i betygssurvalet inte skall understiga 50 %, om inte synnerliga skäl föreligger,
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att meritpoäng för arbetslivserfarenhet inte skall ges vid urval till högre utbildning,
14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att konkurrenskomplettering med betyg skall vara möjlig,
15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om yrkeslivserfarenhet som grund för högre studier,
16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om antagning av studerande med utländsk förutbildning,
17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att viktning av betyg skall kunna tillämpas vid urval till högre studier,
18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en förut-

sättning för att deltagare i komvux skall få delta i betygsurvalet är att betygsnormerande prov skall ha tillämpats i utbildningen.

UbU 1987/88:32

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om urval till fristående kurser.

1987/88:Ub18 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande kunskaper i svenska och engelska som grund för allmän behörighet,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning och förslag rörande värdering av för vissa utbildningar relevant arbetslivserfarenhet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande könskvotering,

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning och förslag rörande övergång till mer lokal intagning till högskolan.

1987/88:Ub19 av Bo Hammar och Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om antagning till högskolan av folkhögskoleelever.

1987/88:Ub20 av Göthe Knutson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om särskild lämplighetsprövning vid urval till läkarutbildning.

1987/88:Ub21 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att studiefärdighetsprovet bör utformas olika för skilda linjer,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att vid fördelningen av platserna på linjer bör hälften av platserna reserveras till sökande med högst tre år gamla betyg,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärpta krav för den allmänna behörigheten,

4. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om s. k. självprövningsrätt beslutar att sådan rätt skall ges till alla sökande till vissa fristående kurser av fort- och vidareutbildningskaraktär efter beslut av antagningsmyndighet,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en ordning med viktade betyg i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet att förbättra slutbetyg från gymnasiet,

7. att riksdagen hos regeringen begär att UHÄ får i uppdrag att utforma regler som innebär att tidigare akademiska kurser utgör en merit vid urvalet till linjer,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bedömningen av utländska utbildningar.

1987/88:Ub22 av Bengt Harding Olson och Elver Jonsson (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att sökande till högskoleutbildning som har såväl avgångsbetyg från gymnasieskolan som studieomdöme från folkhögskolan som behörighetsgrund provas både i kvotgruppen för treårig eller tvåårig gymnasieskola och i betygsurvalets undergrupp för studieomdömen.

1987/88:Ub23 av Rune Rydén m. fl. (m, fp, c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att universitets- och högskoleämbetet skall få i uppdrag att fastställa regler för en särskild bedömning av sökande med särskild kompetens till vissa utbildningslinjer vid teknisk högskola och till ekonomlinjen i enlighet med vad som anförts i motionen.

UbU 1987/88:32

1987/88:Ub24 av Bertil Jonasson och Jan Hyttring (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att elever som är behöriga i mer än en undergrupp själva får välja vilken grupp de skall tillhöra vid tillträde till högskolan.

Motioner från allmänna motionstiden 1987

1986/87:Ub326 av Ingrid Hemmingsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att specialkurserna inom kost och konsumtion ges ett meritvärde för inträde till högre utbildning.

1986/87:Ub807 av Carl Bildt m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att förkunskapskraven till högskoleutbildning skall tillgodose behovet av goda språkkunskaper.

Motiveringen återfinns i motion 1986/78:U509.

Motioner från allmänna motionstiden 1988

1987/88:Ub218 av Ingrid Hemmingsson och Karl-Gösta Svenson (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att specialkurserna inom kost och konsumtion ges ett meritvärde till högre utbildning.

1987/88:Ub232 av Karl-Anders Petersson (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bibehållandet av konsumtionslinje, konsumentekonomiska specialkurser och internathushållsskolor samt behovet av meritvärdering av denna utbildning (delvis).

1987/88:Ub246 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om s. k. viktade betyg.

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rätt att komplettera betyg.

1987/88:Ub296 av Ingbritt Irhammar och Karl Erik Olsson (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utbildningen vid lantushållsskolor skall ge meritpoäng.

1987/88:Ub344 av Hans Nyhage (m) vari yrkas att riksdagen som sin

mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behörighetskompletterings påverkan på betygsmedelvärdet.

UbU 1987/88:32

1987/88:Ub345 av Elisabeth Fleetwood och Hans Nyhage (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att alla elever skall ha rätt att genom kompletterande studier förbättra sina betyg och få tillgodoräkna sig dessa betyg i merithänseende.

1987/88:Ub362 av Rune Rydén m. fl. (m, fp, c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förkunskapskrav i språk för vissa utbildningar och om tillgodoräknande av betyg i frivilligt studerat språk vid ansökan till högskoleutbildning.

1987/88:Ub510 av Ulla Orring och Rune Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om antagning av studerande med samisk- och finskspråkig bakgrund till läkarutbildning vid Umeå universitet.

1987/88:Ub565 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den s. k. direktantagningskvoten skall höjas från 33 % till 50 %.

1987/88:Ub600 av Margitta Edgren (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att det i den aviserade propositionen om regler för tillträde till högskolan läggs fram förslag om lokal antagning till lärarutbildning i enlighet med vad som anförts i motionen.

1987/88:Ub613 av Hans Göran Franck m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att en utredning tillsätts med uppgift att kartlägga och analysera orsakerna till den sociala snedrekryteringen samt framlägga en plan med förslag till en genomgripande reform på området.

1987/88:Ub806 av Carl Bildt m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

19. att riksdagen beslutar om en garanti för direktövergång från gymnasieskola till högskola om 50 % fr. o. m. höstterminen 1988.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Förslagen i propositionen sammanfattas kort i det följande. Förslagens olika delar återfinns under resp. underrubrik i betänkandet.

Beträffande kraven på *allmän behörighet* för högskolestudier föreslås ingen förändring. Däremot innebär förslaget beträffande *särskild behörighet* en viss skärpning av förkunskapskravet, då betyg 3 regelmässigt kommer att fodras i varje ämne som krävs för behörighet till viss utbildningslinje. Vilka ämnen som krävs för särskild behörighet föreslås fastställas av universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) för varje linje.

Den s. k. *självpövningsrätten för sökande till fristående kurs* föreslås utvidgas så att den sökande som är 25 år och har minst 4 års arbetslivserfarenhet själv skall kunna bedöma om vederbörandes förkunskaper uppfyller såväl de allmänna som de särskilda behörighetsvillkoren som kan gälla för sådan kurs.

Det nya systemet för *urval* bland sökande till utbildningslinjer föreslås ske på grundval av betyg från gymnasieskolan och motsvarande utbildningar inom kommunal vuxenutbildning eller genom ett studiefärdighetsprov, högskoleprovet. Folkhögskoleelever skall kunna antas på sina studicombömen.

Fördelningen av platser mellan gruppen för betygsurval och gruppen för urval med hjälp av högskoleprov skall enligt propositionen kunna variera mellan olika utbildningslinjer. Platserna för betygsurval föreslås dock vara lägst en tredjedel och högst två tredjedelar av det totala antalet tillgängliga platser. Regeringen eller UHÄ föreslås besluta om hur många platser som bör tillfalla vardera urvalsgruppen. Vid fördelningen av platser mellan grupperna avses hänsyn tas till utbildningens innehåll och till sammansättningen av gruppen sökande.

Högskoleprovet skall enligt propositionen kunna genomgå ett obegränsat antal gånger och resultatet vara giltigt i två år. Provet, som får genomgåas tidigast ett år efter avslutad gymnasieutbildning, kommer att ge 0,0 – 2,0 poäng.

För att stimulera äldre sökande till högskolan föreslås att 0,5 poäng skall ges till de sökande som har mer än fem års *arbetslivserfarenhet* och som söker i provurvalsgruppen.

Studerande med utländsk förutbildning föreslås antas på samma villkor som studerande med svensk förutbildning. Deras studiemeriter skall bedömas och jämföras med svensk förutbildning.

Enstaka studeranden skall enligt propositionen kunna antas på grund av *särskilda skäl*.

En *försöksverksamhet med nya urvalsmetoder* föreslås inledas för att ge erfarenheter inför framtiden.

Lokala högskolestyrelser skall enligt propositionen besluta om *urval till fristående kurser*. Härvid skall betyg, högskoleprov, tidigare utbildning, arbetslivserfarenhet, behov av utbildning samt särskilda skäl användas som urvalskriterier. Lottning skall dock undvikas.

Rätten att överklaga beslut om antagning föreslås finnas kvar.

Då arbetet med högskoleprovet kommer att öka i betydelse och omfattning föreslås verksamheten få en fastare organisation, dels genom att *en tjänst som professor i pedagogik, särskilt pedagogiska mätningar*, inrättas vid universitetet i Umeå den 1 juli 1989, dels genom att ett *vetenskapligt råd* inrättas för att följa verksamheten.

Urvalssystemet för utbildningslinjer föreslås *träda i kraft* höstterminen 1991, medan regler för urval till kurser samt förändringar i behörighetsreglerna bör kunna tillämpas tidigare.

De övriga riksdagspartiernas principiella synpunkter samt deras förslag med anledning av propositionen sammanfattas kort i det följande. Förslagens olika delar med motiveringar återfinns under resp. underrubrik i betänkandet.

I motion 1987/88:Ub17 har *moderata samlingspartiet* (m) redovisat sina förslag med anledning av propositionen. Inledningsvis hävdas i motionen att regeringens förslag till förändrat tillträdessystem inte undanröjer de negativa konsekvenser som är en följd av dagens system: taktikläsandet i gymnasieskolan, otillräckliga förkunskaper hos de högskolestuderande och onödiga väntetider mellan gymnasieskola och högskola. Motionärerna anser att tillträdesreglerna i största möjliga mån måste beakta de sökandes faktiska kunskaper. Behörighetsreglerna skall garantera att de som antas också har tillräckliga förkunskaper för att klara av de tilltänkta studierna. Urvalsreglerna måste utformas så att de antas som har de bästa förutsättningarna att med gott resultat klara av studierna.

I motionen förespråkas därför att treårig studieförberedande gymnasieutbildning skall krävas för längre och mer krävande högskoleutbildning. Kraven på svenska och engelska i den allmänna behörigheten skall skärpas. Motionärerna avvisar den föreslagna utvidgade s. k. självprövningsrätten, att äldre studerande själva skall få avgöra om de är behöriga till fristående kurser.

Vidare skall enligt motionen vid urval mellan behöriga sökande merparten tas in på grundval av betyg. Övriga sökande bör antas i ett provurval. Sökande med utländsk förutbildning skall enligt motionärerna antas i särskild ordning. Utrymme bör skapas för att efter individuell prövning anta sökande med särskild bakgrund och/eller meriter som inte lätt kan omvandlas till meritpoäng.

I motionen avvisas meritvärdering av arbetslivserfarenhet och proportionell kvotering mellan sökande från olika grupper. Slutligen förespråkas i motionen möjligheter att införa viktning av betyg och rätt att genom komplettering höja betyg.

Folkpartiet (fp) erinrar i sin motion 1987/88:Ub21 inledningsvis om att det i slutet av 1970-talet i huvudsak rådde politisk enighet om att bl. a. med nya regler vidga tillträdet till högskolan och skapa en "högskola för alla". Dock blev det snart uppenbart att tillträdesreglernas utformning ledde till konflikter mellan skilda mål som finns för högre utbildning. Att bereda "nya" grupper tillträde har i vissa sammanhang kommit att stå i motsats till berättigade önskemål om att ungdomar som lämnar gymnasiet skall få en högskoleplats utan onödig väntan. En annan uppenbar konflikt har varit den mellan många sökandes ambitioner att studera och deras bristande förkunskaper. Motionärerna pekar på att vissa förändringar har gjorts av tillträdesreglerna och att nu föreslås ytterligare angelägna förändringar, vilka dock inte anses tillräckliga för att undanröja alla brister.

I motionen föreslås därför att studiefärdighetsprov skall ges ökad betydelse vid urval till utbildningslinjer. Provet skall mäta olika intresse- och

kunskapsprofiler beroende på linje. Fler platser måste garanteras sökande från gymnasiet. Motionärerna anser att antagningsmyndigheten skall avgöra vilka kurser som skall omfattas av den s. k. självprövningsrätten, vilken i så fall skall omfatta alla sökande.

Om begreppet allmän behörighet skall behållas anser motionärerna att kraven måste skärpas till genomgången treårigt gymnasium. Dispens skall dock kunna ges för vissa kortare högskoleutbildningar. Dispensgivningen skall vara generös till dess att gymnasieskolans tvååriga linjer har förlängts till tre år.

I motionen hävdas vidare att riksdagen redan nu bör ta ställning för viktade betyg. Regeringen bör med utgångspunkt i tillträdesutredningens förslag återkomma med ett förslag. Vidare skall det vara möjligt att förbättra betyg från gymnasiet. Visst meritvärde bör ges för relevant arbetslivserfarenhet, liksom för sådan tidigare genomgången högskoleutbildning som är relevant för den sökta utbildningen.

Slutligen påpekas i motionen att prövningen av studerande med utländsk examen måste göras utifrån en helhetssyn på de sökandes förkunskaper.

Centerpartiet (c) hänvisar i sin motion 1987/88:Ub18 till den parlamentariska utredning om betygssystemet som partiet tidigare föreslagit. Ett mera kunskapsrelaterat betygssystem bör eftersträvas. Betygen måste i merit-hänseende kompletteras med hänsyn till olika typer av praktiska och konstnärliga färdigheter hos de sökande. Motionärerna menar därför att ett system för urval till högskoleutbildning som bygger på nuvarande relativa betygssystem inte kan utgöra någon mer långsiktig lösning på urvalsproblemet, varför den aktuella reformen ses som ett provisorium.

Med hänsyn till elevernas studiesituation bör den allmänna behörigheten skärpas till minst betyg 3 i svenska och engelska enligt tillträdesutredningens förslag. De som inte uppnår dessa betyg måste garanteras kompletteringsutbildning.

Förutom det generella meritvärdet av allmän arbetslivserfarenhet anser motionärerna att det finns anledning att för vissa utbildningar också ge meritvärde för relevant arbetslivserfarenhet. För könskvotering måste i varje enskilt fall särskilda skäl kunna åberopas.

Slutligen föreslås att frågan om övergång till mer lokal antagning till högskolan skall utredas. Därigenom skulle högskolornas självständighet stärkas och en profilering underlättas.

I vänsterpartiet kommunisternas (vpk) motion 1987/88:Ub16 hävdas att ökade satsningar måste göras på högskolan för att öka rekryteringen i syfte att öka andelen som går vidare till högre utbildning. Den förestående minskningen av ungdomsgenerationerna understryker kravet på sådana insatser. Motionärerna anser att de sociala, könsmässiga och regionala hinder som alltfjämt finns måste undanröjas och pekar på att införande av studielönesystem alltmer framstår som det mest verkningsfulla medlet att bryta den sociala snedrekryteringen. Antagningssystemet till högskolan anses dock också ha stor betydelse. Olika metoder måste enligt motionärerna prövas för att få ungdomar utan akademiska traditioner att fortsätta studera på högskolenivå, inte minst på de längre s. k. prestigeutbildningarna.

Enligt motionen bör målsättningen vara att helt komma bort från betygs-konkurrensen i gymnasieskolan och finna andra mätmetoder för antagning. Studiefärdighetsprovet anses vara *en* sådan modell, som kontinuerligt bör utvärderas. Utformningen av provet, liksom konsekvenserna av en vidgad provantagning, bör noggrant granskas och värderas av riksdagen och ansvariga myndigheter. Den föreslagna anmälningsavgiften om 100 kr. avslås av principiella skäl.

Arbetslivserfarenhet bör enligt motionen värderas högre än vad regeringen föreslår. I motionen föreslås att 15 månaders yrkesarbete skall ge 0,5 poäng och att 5 års arbete skall ge 1 poäng. Arbetslivserfarenhet bör kunna tillgodoräknas såväl i samband med högskoleprovet som vid betygs-urvalet.

Utskottet

På grundval av bl. a. tillträdesutredningens betänkande (SOU 1985:57) Tillträde till högskolan har regeringen lagt fram proposition 1987/88:109 om urval m. m. till högskoleutbildning.

Principiella utgångspunkter

Frågan om *den sociala snedrekryteringen* tas upp i två motionsyrkanden, nämligen i motionerna 1987/88:Ub17 (m) yrkande 2 och 1987/88:Ub613 (s).

I motion 1987/88:Ub17 hävdas att det vare sig är möjligt eller önskvärt att med hjälp av tillträdesreglerna i positiv riktning förändra den sociala rekryteringen till högskolan. Positiva förändringar anses dock kunna åstadkommas genom insatser av föräldrar och genom den påverkan som kan utövas i det underliggande skolsystemet. Genom att ta till vara varje enskild elevs förutsättningar på bästa sätt kommer alla studerande som har förutsättningar härför att kunna rekryteras till för dem och samhället lämplig utbildning. Stor betydelse för rekryteringen till högskolan har också utformningen av studiemedelssystem, arbetsmarknadsutsikterna och lönepolitiken. Enligt motionärerna torde det viktigaste instrumentet för att förändra den sociala snedrekryteringen till högskolan vara att se till att en satsning på högre utbildning blir en ekonomiskt lönsam investering.

Enligt motion 1987/88:Ub613 är den sociala snedrekryteringen till högre utbildning uppenbar. Ingen som helst förbättring har inträffat under de senaste åren, tvärtom kommer den av allt att döma att öka. Motionärerna begär därför att en utredning skall tillsättas av regeringen med uppgift att kartlägga och analysera orsakerna till den sociala snedrekryteringen samt framlägga en plan med förslag till strategiska åtgärder.

Utskottet vill inledningsvis konstatera att ett av målen för högskolepolitiken är att åstadkomma en vidgad social rekrytering. Utskottet delar därför motionärernas oro över de rapporter som visar att den sociala snedrekryteringen till högskolan består. Skillnaderna i rekrytering till högskolan från olika socialgrupper är väl dokumenterade och kräver inga nya undersökningar. Orsakerna till dessa skillnader är flera. Några av de

viktigaste är enligt utskottets mening geografiska, ekonomiska och attitydmässiga.

De geografiska orsakerna bör reduceras genom dimensionerings- och lokaliseringsspolitik, vilket i stor utsträckning också skett genom utbyggnaden av nya universitet och högskolor samt decentraliserad undervisning.

De ekonomiska orsakerna bör reduceras genom förbättringar av studiestödet. En förbättring har också skett genom beslutet om studiemedel som nyligen fattats av riksdagen (prop. 1987/88:116, SFU 1987/88:26). Här återstår dock enligt utskottets uppfattning mycket att göra. Ytterligare utbyggnad av det statliga studiestödet behöver göras.

De attitydmässiga orsakerna till den sociala snedrekryteringen till högskolan spelar enligt utskottets mening en betydande roll. Denna grupp av faktorer synes också vara de svåraste att komma åt med åtgärder från statsmakternas sida. Här återstår, såvitt utskottet kan bedöma, det allra mesta att göra. Det tar lång tid att få genomslag för åtgärder i dessa avseenden. Skillnader mellan socialgrupperna i det nu diskuterade avseendet visar sig redan tidigt i skolsystemet, vid tillval på högstadiet och vid val av linje i gymnasieskolan. Enligt utskottets bestämda uppfattning måste därför alla befattningshavare, t. ex. lärare och syo-konsulenter, och alla beslutsinstanser i hela skolsystemet på olika sätt uppmärksamma den sociala snedrekryteringen och de mekanismer varigenom denna uppstår. Endast genom en medveten strävan att i alla sammanhang söka påverka attityder och undanröja hinder vid olika typer av studieval kan förändringar ske. En utgångspunkt för denna strävan bör vara att påvisa fördelarna – ekonomiskt, personlighetsmässigt, kulturellt m. m. – med högskoleutbildning för individen och framhålla värdet av högskoleutbildade medborgare för landet som helhet.

Utformningen av antagningssystemet till högskolan har också i debatten framhållits som betydelsefull för rekryteringen. Utskottet kan dela meningen att antagningssystemet har betydelse, men att förändringar i detta har begränsad effekt, såvida inte direkta och uttryckliga socialgruppskvo- teringar byggs in. Hitintills har inga sådana förslag framförts. Utskottet bedömer det inte heller som möjligt eller rimligt att lösa snedrekryteringsproblemet med den typen av åtgärder.

Utskottet kan inte heller utesluta att inkomstlägena för de yrken till vilka högskoleutbildning leder spelar en roll för rekryteringen. Dessa förhållanden har dock riksdagen ytterligt begränsade möjligheter att påverka, såvida inte en direkt statlig inkomstpolitik skall introduceras. Några förslag härom har ej förts fram. Utskottet bedömer det inte heller som ändamåls- enligt att så sker. Däremot har givetvis staten i sin roll som arbetsgivare möjlighet och skyldighet att se till att lönelägena för stora grupper av lågavlönad högskoleutbildad personal höjs till en rimlig nivå. Motsvarande gäller även för kommuner och landsting.

Sammantaget är det alltså ett komplext mönster av orsaker till snedrekryteringen till högskoleutbildning. Utskottet har i det föregående pekat på några orsaker och antytt på vilket sätt dessa orsaker bör angripas. Utskottet, som avser att följa dessa frågor med stor uppmärksamhet, anser

emellertid, som tidigare framhållits, inte att det behövs någon särskild utredning, varför motion 1987/88:Ub613 avstyrks.

UbU 1987/88:32

Utskottet anser inte heller att det finna anledning att göra något särskilt uttalande av den art som efterlyses i motion 1987/88:Ub17 yrkande 2, varför även denna motion avstyrks.

I motion 1987/88:Ub17 (m) yrkande 1 anförs att – eftersom tillgängliga resurser är begränsade –, måste tillträdessystemet utformas så att det säkerställer att de för högre studier och forskning bäst lämpade antas till den högre utbildningen. Motionärerna anser att *behörighets- och urvalsregler* måste utformas utifrån detta övergripande syfte.

Utskottet menar att de regler som gäller för tillträde till högskolan måste utformas utifrån fler mål än de som anges i motionen. Med hänvisning till de principiella utgångspunkter som redovisats i propositionen och de mer ingående resonemang som nyss förts om den sociala snedrekryteringen avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub17 yrkande 1.

Behörighet

I propositionen föreslås att nuvarande krav på *allmän behörighet* till högskoleutbildning i huvudsak skall gälla. Det innebär att den sökande skall ha fullständig minst tvåårig utbildning i gymnasieskolan eller motsvarande studier i kommunal vuxenutbildning eller på folkhögskola och ha kunskaper i svenska och engelska som motsvarar minst två årskurser i gymnasieskolan. Allmän behörighet har också den som är minst 25 år, har minst fyra års arbetslivserfarenhet och kunskaper i engelska motsvarande minst två årskurser i gymnasieskolan (25:4-regeln). För studerande med utländsk förutbildning skall särskilda regler gälla.

I motion 1987/88:Ub21 (fp) yrkande 3 anförs att den allmänna behörigheten bör skärpas till att motsvara genomgången treårig gymnasieutbildning. För vissa kortare högskoleutbildningar skall dock tvåårig gymnasieutbildning vara nog. I dessa fall bör detta utformas som dispens från den allmänna behörigheten. Förutsättningen för att medge dispens bör vara generös till dess att gymnasieskolans tvååriga linjer har förlängts till tre år.

I motionerna 1987/88:Ub17 (m) yrkande 4 och 1987/88:Ub18 (c) yrkande 1 argumenteras för det förslag till skärpning av den allmänna behörigheten som tillträdesutredningen föreslog, nämligen att betyg 3 i svenska och engelska skulle krävas för genomgången tvåårig studiekurs. I den sistnämnda motionen anförs att det är viktigt att garantera den som inte uppnår allmän behörighet på grund av för låga betyg en kompletteringsutbildning. Samma krav framförs i motion 1987/88:Ub17 yrkande 7. I motionen hävdas vidare att regeringens argumentering mot tillträdesutredningens förslag på ett avslöjande sätt formulerar kritiken mot det relativa betygssystemet. Att betygssystemet inverkar negativt på högskolans tillträdessystem bör enligt motionärerna ges regeringen till känna (yrkande 3). Slutligen hävdas i motionen (yrkande 5) att utbildning som ställer lägre krav än vad som anges i den allmänna behörigheten inte bör klassificeras som högskoleutbildning.

Utskottet anser att det är viktigt att alla barn och ungdomar får goda kunskaper i svenska och engelska både med tanke på fortsatta studier och som förberedelse för yrkesverksamhet. Åtgärder har på senare år vidtagits för att stärka undervisningen i svenska på olika stadier i skolan. En treårig yrkesinriktad gymnasieutbildning kommer också att öka de berörda elevernas kunskaper i såväl engelska som svenska. Utskottet delar regeringens uppfattning att det nu vore olyckligt att, som föreslås i motion 1987/88:Ub21, lägga fast skillnader i allmän behörighet mellan dem som gått igenom tvåårig utbildning och dem som gått igenom tre- eller fyraårig utbildning i gymnasieskolan. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1987/88:Ub17 yrkandena 3, 4, 5 och 7, 1987/88:Ub18 yrkande 1 och 1987/88:Ub21 yrkande 3. Utskottet vill tillägga att självfallet kan, när så är motiverat, betyg 3 på genomgången studiekurs i svenska och engelska från tvåårig linje i gymnasieskolan uppställas som ett särskilt förkunskapskrav för viss utbildning.

I propositionen föreslås vidare att sökande till fristående kurs som är 25 år och har minst fyra års yrkesverksamhet själv får bedöma om han eller hon har de kunskaper som behövs för att genomgå utbildningen, s. k. *självpövningsrätt*. Det innebär att denna rätt utvidgas till att gälla också de krav på kunskaper i svenska och engelska som finns i den allmänna behörigheten. Antagningsmyndigheten, dvs. högskolan, föreslås själv få rätt att besluta om självpövningsrätt även för andra kategorier sökande till fristående kurs.

I två motioner, nämligen 1987/88:Ub17 (m) yrkande 6 och 1987/88:Ub21 (fp) yrkande 4, hävdas att det finns ett värde i att ha en självpövningsrätt för vissa fristående kurser av fort- och vidareutbildningskaraktär. Denna rätt bör emellertid inte vara generell utan det bör enligt motionärerna ankomma på antagningsmyndigheten att avgöra vilka kurser som skall omfattas av denna rätt. Rätten bör också enligt motionärerna omfatta samtliga sökande.

Utskottet delar regeringens bedömning att självpövningsrätten inte skall uppfattas som en dispens från behörighetskraven utan som en frihet för de äldre och erfarnare sökande att på eget ansvar bedöma om de egna förkunskaperna motsvarar de uppställda kraven. Övervägande goda erfarenheter har redovisats av den hittills tillämpade självpövningsrätten. Enligt utskottets uppfattning har självpövningsrätten stor betydelse för en vidgad social rekrytering till högskolan. Den del av motionärernas krav som syftar till att antagningsmyndigheten skall kunna besluta att även andra kategorier sökande skall kunna omfattas av självpövningsrätten är tillgodosett genom regeringens förslag. I övrigt avstyrker utskottet motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 6 och 1987/88:Ub21 yrkande 4.

Urval

I propositionen föreslås att betyg från gymnasieskolan eller motsvarande utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen samt *högskoleprovet* skall utgöra de huvudsakliga grunderna för urval till utbildningslinjer. De sökande indelas i två grupper, en grupp för betygsurval och en grupp för

provurval. Inom gruppen för betygsurval indelas de sökande i undergrupper.

Enligt motion 1987/88:Ub16 (vpk) bör målsättningen vara att helt komma bort från betygskonkurrensen i gymnasieskolan. Andra mätmetoder måste då utvecklas för antagning till högskolan. Motionärerna anser att studiefärdighetsprovet är *en* sådan modell. Utformningen av provet måste liksom konsekvenserna av en vidgad provantagning noggrant granskas och värderas av riksdagen och ansvariga myndigheter (yrkande 1). Motionärerna anser vidare att regeringens förslag om anmälningsavgift om 100 kr. bör avslås av principiella skäl (yrkande 3).

Utskottet hänvisar till vad som i propositionen angivits om att det är viktigt att resultatet av provurvalet fortlöpande följs upp. I propositionen anförs också att ett vetenskapligt råd bör inrättas för att följa provverksamheten, vilket också föreslogs av tillträdesutredningen. Utskottet finner ingen anledning för riksdagen att göra något särskilt uttalande i frågan, varför motion 1987/88:Ub16 yrkande 1 bör avslås.

Utskottet har inga invändningar mot den föreslagna anmälningsavgiften, som måste betraktas som måttlig. Yrkande 3 i motion 1987/88:Ub16 bör avslås av riksdagen.

Utskottet anser att riksdagen bör ge regeringen det begärda bemyndigandet att *inrätta en tjänst som professor i pedagogik, särskilt pedagogiska mätningar, vid universitetet i Umeå* fr. o. m. den 1 juli 1989 för att därigenom ge arbetet med konstruktion m. m. av högskoleprovet en fastare organisation.

I propositionen föreslås vidare att fördelningen av platserna mellan gruppen för betygsurval och gruppen för provurval skall kunna variera mellan olika utbildningslinjer inom intervallet 1/3 – 2/3.

Fyra motionsyrkanden berör frågan om *fördelningen av antalet platser mellan de olika kvotgrupperna*. I motionerna 1987/88:Ub565 (fp) yrkande 22 och 1987/88:Ub806 (m) yrkande 19 begärs att den andel studerande som antas direkt från gymnasiet skall uppgå till minst 50 %. Denna ändring bör genomföras omedelbart inom ramen för gällande tillträdesregler.

I motionerna 1987/88:Ub17 (m) yrkande 12 och 1987/88:Ub21 (fp) yrkande 2 begärs motsvarande andel inom ramen för de nya tillträdesreglerna. I den sistnämnda motionen anges dock att de studerande skall ha högst tre år gamla betyg.

Utskottet konstaterar inledningsvis att nuvarande bestämmelser innebär att en tredjedel av platserna avsätts för sökande med högst tre år gamla betyg. Utskottet finner ingen anledning att ändra dessa regler, varför motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 22 och 1987/88:Ub806 yrkande 19 avstyrks.

Utskotten anser vidare att det förslag till varierande andelar för olika utbildningar som föreslås i propositionen och som för övrigt tillträdesutredningen föreslog ger stora möjligheter för regeringen eller den myndighet som regeringen bemyndigar att besluta om hur många platser som skall tilldelas betygs- resp. provurvalsgruppen. Hänsyn kommer därvid att kun-

na tas till innehållet i utbildningen och syftet med den, liksom efterfrågan från olika grupper av studerande. Utskottet anser att riksdagen bör godkänna vad som föreslagits i propositionen och avslå motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 12 och 1987/88:Ub21 yrkande 2.

I propositionen föreslås att *0,5 poäng för minst fem års arbetslivserfarenhet* skall kunna komplettera poäng för högskoleprovet.

Meritvärde för arbetslivserfarenhet tas upp i två motionsyrkanden. I motion 1987/88:Ub17 (m) yrkande 13 argumenteras för att meritpoäng inte alls skall ges vid urval till högre utbildning för att undvika den s.k. väntrumseffekten. Motsatt uppfattning hävdas i motion 1987/88:Ub16 (vpk) yrkande 2, där motionärerna anser att 15 månaders arbetslivserfarenhet bör ge 0,5 poäng och fem års erfarenhet 1 poäng. Dessa poäng bör gälla tillsammans med såväl betyg som med högskoleprovet.

Utskottet finner att förslaget i propositionen är väl avvägt. Utskottet avstyrker således motionerna 1987/88:Ub16 yrkande 2 och 1987/88:Ub17 yrkande 13.

I propositionen föreslås att sökande som uppnått allmän behörighet endast genom studier vid folkhögskola skall kunna antas både inom provurvalet och inom betygsurvalet. Sökande som tidigare har gymnasieutbildning skall dock enligt propositionen inte kunna antas i undergruppen för dem som har studieomdöme från folkhögskola.

Fyra motionsyrkanden tar upp frågan om inplacering i urvalsgrupp av *sökande med folkhögskoleutbildning*. I motion 1987/88:Ub17 (m) yrkande 9 hävdas att dessa sökande inte bör utgöra en särskild undergrupp i betygskvotgruppen. Motionärerna anser att dessa sökande endast skall vara hänvisade till högskoleprovet, då de ofta visat sig vara konkurrenskraftiga i detta prov. Enligt motionerna 1987/88:Ub19 (vpk), 1987/88:Ub22 (fp) och 1987/88:Ub24 (c) bör sökande som har både folkhögskoleutbildning och gymnasieutbildning kunna konkurrera i samtliga aktuella undergrupper inom betyggruppen.

Med hänvisning till den folkhögskoleutredning som nyligen tillsatts är utskottet inte berett att nu föreslå några förändringar beträffande reglerna för vilka undergrupper de sökande med folkhögskoleutbildning kan ingå i. Utskottet tillstyrker således motionerna 1987/88:Ub19, 1987/88:Ub22 och 1987/88:Ub24, medan motion 1987/88:Ub17 yrkande 9 avstyrks. Vad utskottet anfört om sökande med folkhögskoleutbildning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I propositionen föreslås att antagningsmyndighet får möjlighet att på grund av särskilda skäl anta enstaka studerande.

Enligt motion 1987/88:Ub17 (m) har regeringen en alltför restriktiv syn på andelen *sökande* som skall kunna antas efter *individuell prövning* (yrkande 10). Det bör enligt motionärerna ankomma på antagningsmyndigheterna att fastställa hur stor denna andel skall vara. Tillsammans med antagna med utländsk förutbildning bör andelen emellertid i normalfallet aldrig överstiga 15 % av linjens platser (yrkande 11).

Utskottet är angeläget om att framhålla att en individuell prövning måste kunna göras av de sökande som har sådana meriter och erfarenheter som inte låter sig omvandlas enligt regelverket. Även andra former av individuella hänsyn måste kunna tas. Utskottet delar regeringens uppfattning att antalet platser som skall tillsättas genom individuell prövning kommer att vara litet, men för den enskilde individen en viktig möjlighet. Utskottet anser dock inte att det finns anledning att kvantifiera andelen i procentsatser, utan anser att antagningsmyndigheterna bör ges frihet att tolka statsmakternas avsikter. Vad gäller antagning av studerande med utländsk förutbildning återkommer utskottet till den frågan senare. Riksdagen bör således avslå motion 1987/88:Ub17 yrkandena 10 och 11.

I propositionen föreslås att *studerande med utländsk förutbildning* också skall antas inom betygsurvalet genom en motsvarandebedömning, dvs. de bör jämföras med sökande med svensk utbildning och en *bedömning* bör göras av deras tidigare utbildning och deras betygsmeriter.

I motion 1987/88:Ub17 (m) yrkande 16 hävdas att det inte är möjligt att, med ledning av vad som sägs i propositionen bedöma hur regeringens förslag är tänkt att fungera. Det finns enligt motionärerna risk för ett byråkratiskt och rättsosäkert förfarande. Enligt motion 1987/88:Ub21 (fp) yrkande 8 torde regeringens förslag i praktiken komma att kräva en prövning i varje enskilt fall av utländska betyg. Motionärerna anser att det vore angelägnare att prövningen kunde ske på ett sådant sätt att helheten snarare än innehållet i enskilda ämnen bedömdes.

Att bedöma utländska utbildningar, vare sig de är på gymnasial eller högskolenivå, är en grannliga uppgift. Med det ökande internationella utbytet har efterfrågan på denna typ av bedömningar blivit allt större, och myndigheternas erfarenhet och förmåga att göra dessa bedömningar har ökat. Genom diskussioner och samarbete inom internationella organ utvecklas kunskaper om och förståelse för de olikheter som finns i olika länders utbildningssystem. Utskottet är av dessa skäl övertygat om att antagningsmyndigheterna kommer att kunna utveckla lämpliga former för bedömningen av studerande med utländsk förutbildning. Något uttalande i frågan anser inte utskottet vara påkallat, varför motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 16 och 1987/88:Ub21 yrkande 8 avstyrks.

Två motionsyrkanden tar upp frågan om regler för *meritvärdering av viss tidigare högskoleutbildning*. I motion 1987/88:Ub21 (fp) yrkande 7 anförs att en möjlighet bör införas att vid urvalet ge poäng för sådana tidigare genomgångna högskoleutbildningar som är relevanta för den sökta utbildningen. UHÄ bör enligt motionärerna få i uppdrag att utforma regler för en värdering av meriter av detta slag. Liknande synpunkter framförs i motion 1987/88:Ub23 (m, fp, c) där exempel ges på vilka tidigare högskolestudier som skulle kunna vara lämpliga för vissa angivna utbildningslinjer. I motion 1987/88:Ub18 (c) yrkande 2 hävdas att det finns anledning att ge meritvärde för *relevant arbetslivserfarenhet* till vissa utbildningar.

I propositionen anförs i anslutning till avsnittet om individuell prövning av studerande (s. 15) att det vid urval till vissa utbildningar kan finnas anledning att mera generellt beakta sökande med viss utbildningsbakgrund eller viss arbetslivserfarenhet.

Utskottet delar uppfattningen att det kan vara rimligt att sökande till vissa utbildningslinjer kan få räkna sig till godo viss tidigare högskoleutbildning eller relevant arbetslivserfarenhet. Utskottet anser att regeringen bör uppdraga åt UHÄ att snarast pröva i vilka former relevant tidigare högskoleutbildning och relevant arbetslivserfarenhet skall kunna tillgodoräknas vid urval till högskolan. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Ub18 yrkande 2, 1987/88:Ub21 yrkande 7 och 1987/88:Ub23 som sin mening ge regeringen till känna.

För att *främja rekryteringen av samisk- och finsktalande personer till läkarutbildningen i Umeå* föreslås i motion 1987/88:Ub510 (fp) att personer med denna språkliga bakgrund som fyller behörighetskraven för läkarutbildning antingen skall ges extra meritpoäng eller att ett visst antal platser skall reserveras för dem vid universitetet i Umeå.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att olika uppslag måste prövas för att förbättra läkarsituationen i norra sjukvårdsregionen. De vägar som antyds i motionen för att rekrytera sökande med speciella språkkunskaper behöver övervägas närmare av berört universitet och av UHÄ. Utskottet anser inte att riksdagen bör göra något uttalande i frågan, varför motion 1987/88:Ub510 bör avslås.

Enligt propositionen skall vid *urval till fristående kurser* urvalskriterierna betyg, tidigare utbildning, högskoleprov och arbetslivserfarenhet användas. Även behov av utbildning och andra av sökanden åberopade särskilda skäl skall kunna läggas till grund för urval. De lokala högskolemyndigheterna beslutar för varje kurs vilka kriterier som skall tillämpas.

I motion 1987/88:Ub17 (m) yrkande 19 tillstyrks regeringens förslag på alla punkter utom vad gäller tillgodoräknande av eventuell arbetslivserfarenhet tillsammans med provresultat i fråga om urval till linjealternativ utbildning.

Utskottet anser, med hänvisning till vad som tidigare anförts (s. 14), att arbetslivserfarenhet bör kunna tillgodoräknas på samma sätt som vid urval till linjer. Det ankommer dock på den enskilda högskolan att för varje kurs fatta beslut om vilka av de i propositionen angivna kriterierna som skall tillämpas. Utskottet avstyrker med det anförda motion 1987/88:Ub17 yrkande 19.

Fyra motionsyrkanden tar upp frågan om *meritvärde för specialkurserna inom kost och konsumtion*, nämligen motionerna 1986/87:Ub326 (m), 1987/88:Ub218 (m) yrkande 1, 1987/88:Ub232 (c) delvis och 1987/88:Ub296 (c) yrkande 2. I ett par av motionerna nämns exempel på utbildningar där det vore speciellt värdefullt att de studerande hade de förkunskaper som specialkurserna ger. Sådana exempel är vårdutbildningar och förskolläraryt utbildningen.

Utskottet finner det inte rimligt att ge generellt meritvärde för specialkurserna i kost och konsumtion vid urval till högskoleutbildning. Däremot är det naturligtvis möjligt för de lokala högskolorna att vid fastställande av sina urvalskriterier för fristående kurser, som utskottet nyss berört, beakta bl. a. värdet av dessa specialkurser. Med det anförda avstyrker utskottet

motionerna 1986/87:Ub326, 1987/88:Ub218 yrkande 1, 1987/88:Ub232 delvis och 1987/88:Ub296 yrkande 2.

UbU 1987/88:32

I två motionsyrkanden berörs ett par *övriga* frågor med anledning av regeringens förslag beträffande *urvalsfrågor*.

I motion 1987/88:Ub18 (c) yrkande 3 instämmer motionärerna i regeringens uppfattning att könskvotering vid urval inte bör användas generellt. Motionärerna anser att även vid urval till särskilda utbildningar måste könskvotering prövas mycket restriktivt. Det anses viktigt att det i varje särskilt fall kan åberopas särskilda skäl för att öka andelen studerande av ett kön genom denna typ av åtgärd. Risker är nämligen annars stora att jämställdhetssträvandena i stället motverkas om det blir en allmän uppfattning att lägre krav ställs för det ena könet.

Utskottet delar motionärernas synpunkter, men anser inte att det finns anledning för riksdagen att göra något särskilt uttalande i frågan, varför motion 1987/88:Ub18 yrkande 3 avstyrks.

Ett uttalande efterlyses också i motion 1987/88:Ub17 (m) yrkande 18, där motionärerna vill att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att för det fall betygsnormerande prov inte utvecklats för studerande i kommunal vuxenutbildning så skall dessa sökande hänvisas till provurvalet.

Utskottet anser att motionärernas synpunkter är i linje med föredragande statsrådets intentioner, varför något särskilt uttalande ej behövs. Motion 1987/88:Ub17 yrkande 18 avstyrks.

Utskottet godkänner vad som i övrigt förordats om urval i propositionen.

Särskilda behörighetssvillkor

De särskilda behörighetssvillkoren för allmän linje skall enligt föredragande statsrådets mening anges i central utbildningsplan. Om inte sådan finns skall de särskilda förkunskapskraven fastställas genom särskilt centralt beslut för att säkerställa att kraven är de samma i hela landet. Huvudregeln bör vara att betyget 3 bör ha uppnåtts i vart och ett av de ämnen som ingår i förkunskapskraven. När det är motiverat skall dock kravet på betyg 3 avse medelbetyget i flera ämnen. I undantagsfall kan krav ställas på högre betyg än 3 i ett enskilt ämne.

I motion 1987/88:Ub17 (m) yrkande 8 föreslås att det för *längre och mer krävande högskoleutbildning* skall vara möjligt att som *särskilt förkunskapskrav* kräva genomgången tre- eller fyraårig teoretisk gymnasieutbildning.

Utskottet vill påpeka att det enligt vad regeringen redovisat i propositionen (s. 9–10) kommer att vara möjligt att ställa förkunskapskrav av den art som motionärerna efterlyser för de allmänna utbildningslinjer som UHÄ bedömer kräver sådana kunskaper. Utskottet anser emellertid att det är viktigt att en sådan prövning görs för varje linje så att förkunskapskraven verkligen speglar de kunskaper som behövs för att den studerande skall

kunna tillgodogöra sig utbildningen i fråga. Riksdagen bör därmed avslå. UbU 1987/88:32
motion 1987/88:Ub17 yrkande 8.

Två motionsyrkanden tar upp frågan om *särskilda förkunskapskrav i språk*. I motion 1986/87:807 (m) yrkande 2 framhålls att alla nivåer i utbildningsväsendet måste förbereda för yrkesverksamhet i internationell miljö. För högskolans del påpekas att kurslitteratur på andra främmande språk än engelska bör användas. Detta kräver emellertid att de studerande redan vid tillträdet till högskolan har goda kunskaper i andra språk än engelska. Liknande synpunkter framförs i motion 1987/88:Ub362 (m, fp, c) yrkande 2, där det hävdas att en skicklig tekniker, naturvetare eller ekonom i framtiden aldrig blir en god yrkesman om språkkunskaper saknas. För att stimulera till språkstudier redan i gymnasiet bör i utbildningsplan för vissa i motionen exemplifierade linjer ställas särskilda förkunskapskrav när det gäller språk omfattande tre årskurser engelska och tre årskurser B- eller C-språk från gymnasieskolan.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det i framtiden kommer att bli allt viktigare att de som antas till högskolan har goda språkkunskaper dels därför att det skall vara möjligt att använda kurslitteratur på andra språk än engelska, dels därför att framtida yrkesverksamhet i allt större utsträckning kommer att ställa krav på internationella kontakter. Det är emellertid inte riksdagens uppgift att föreskriva vilka särskilda förkunskapskrav som skall gälla för olika utbildningslinjer. Det bör ankomma på UHÅ att göra den typ av bedömningar som det här är frågan om. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1986/87:Ub807 yrkande 2 och 1987/88:Ub362 yrkande 2.

Två motionsyrkanden tar upp frågan om *arbetslivserfarenhet som särskilt behörighetsvillkor för vissa utbildningar*. I motion 1987/88:Ub17 (m) yrkande 15 anfördes att yrkeslivserfarenhet som är nödvändig som grund för utbildningen skall utgöra ett särskilt förkunskapskrav. I motion 1987/88:Ub15 (s) hävdades att socionomutbildningen (den sociala linjen) är en sådan utbildning där arbetslivserfarenheten har så stor betydelse att den borde krävas för behörighet.

Utskottet konstaterar inledningsvis att det som anfördes i den förstnämnda motionen inte strider mot vad som i propositionen anfördes om arbetslivserfarenhet som särskilt behörighetsvillkor till vissa utbildningar. Utskottet delar motionärernas och statsrådets uppfattning att om det bedöms nödvändigt med arbetslivserfarenhet för att de studerande skall kunna genomgå utbildningen så skall detta anges som särskilt behörighetsvillkor. Utskottet finner dock ingen anledning för riksdagen att göra något uttalande, varför motion 1987/88:Ub17 yrkande 15 bör avslås.

När det gäller den sociala linjen har liknande motionsyrkanden behandlats av riksdagen vid två tillfällen på senare år (UbU 1984/85:26 och UbU 1986/87:4). Vid dessa båda tillfällen hänvisades till arbetet i tillträdesutredningen samt vid det senare tillfället även till en översyn av den sociala linjen som då aviserats av UHÅ. Den översynen har nyligen slutförts (UHÅ-rapport 1988:1) och i rapporten föreslås (s. 35) bl. a. minst tolv månaders arbetslivserfarenhet som särskilt behörighetsvillkor. Utskottet anser emellertid inte att det är riksdagens uppgift att föreskriva vilka

Meritvärdering av betyg m. m.

Föredragande statsrådet anför i propositionen att det medelbetyg som den studerande får i gymnasieskolan i så stor utsträckning som möjligt bör ligga till grund för betygsurvalet. Betyg i idrott får räknas bort från betygsmedelvärdet.

Betyg i ett ämne som *kompletterats* för behörighet bör räknas in i betygsmedelvärdet och sålunda kunna både höja och sänka medelvärdet.

Frågor rörande komplettering av betyg tas upp i fem motionsyrkanden. I motionerna 1987/88:Ub17 (m) yrkande 14, 1987/88:Ub21 (fp) yrkande 6, 1987/88:Ub246 (fp) yrkande 22 och 1987/88:Ub345 (m) hävdas att alla elever skall ha rätt att genom kompletterande studier förbättra sina betyg från gymnasieskolan och få tillgodoräkna sig dessa betyg i merit hänseende. I motion 1987/88:Ub344 (m) hävdas att det är ologiskt att betyg som kompletterats för att erhålla behörighet räknas in i betygsmedelvärdet om det är lägre än det ursprungliga betygsmedelvärdet men inte om det är högre.

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att det är väsentligt att förenkla nuvarande regler och att den enskildes valmöjligheter skall vara så stora som möjligt, dvs. att återvändsgränder skall undvikas. Detta innebär att betyg i ämnen som kompletterats för behörighet skall räknas in i betygsmedelvärdet. Den sistnämnda motionen väcktes under allmänna motionstiden 1988, dvs. innan propositionen om urval m. m. lagts fram för riksdagen. De principer som nu föreslås tillämpas torde innebära att motionärens krav på rättvisa tillgodoses, varför motion 1987/88:Ub344 inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagen utan avslås.

Utskottet delar däremot inte de övriga motionärernas uppfattning att det generellt skall vara möjligt att i efterhand förbättra betyg från gymnasieskolan. Denna inställning innebär inte att utskottet är negativt till att elever efter gymnasieskolan skaffar sig ökade kunskaper. För dessa elever erbjuder högskoleprovet en ytterligare möjlighet.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 14, 1987/88:Ub21 yrkande 6, 1987/88:Ub246 yrkande 22 och 1987/88:Ub345.

Utskottet vill till detta lägga att utskottet när det gäller vilka ämnen som skall ingå i betygsmedelvärdet uppfattar propositionen så att ämne som valts som utökad studiekurs *inte* bör räknas in i betygsmedelvärdet, om det inte utgör särskilt förkunskapskrav.

Föredragande statsrådet anför att den mycket splittrade remissopinionen i frågan om *viktning av betyg* manar till försiktighet, då erfarenheter saknas. I ett framtida system med differentierade urvalsregler för olika linjer är det inte uteslutet att särskild hänsyn kan tas till betyg i vissa ämnen. Statsrådet anför slutligen att frågan om viktning i någon form kan övervägas tillsammans med andra urvalsfaktorer inom ramen för det fortsatta utvecklingsarbetet med urvalsfrågorna.

Tre motionsyrkanden gäller införande av viktade betyg. I motion 1987/88:Ub17 (m) yrkande 17 föreslås att tillträdesutredningens förslag att ge svenska, engelska, matematik och de ämnen som ingår i kraven på särskild behörighet större vikt bör provas. Därigenom kan praktiska erfarenheter av för- och nackdelar med viktning av betyg vinnas. I motion 1987/88:Ub21 (fp) yrkande 5 beskrivs tillträdesutredningens förslag som en intressant utgångspunkt för vidare överväganden om viktning. Motionärerna anser att riksdagen nu bör ta principiell ställning för ett införande av viktade betyg och begära att regeringen återkommer med förslag i frågan. Viktning av betyg i högskoleutbildningars karaktärsämnen bör enligt motion 1987/88:Ub246 (fp) yrkande 20 övervägas.

Utskottet delar statsrådets uppfattning att frågan om viktning bör hantearas med stor försiktighet. Med hänvisning till vad som anförts i propositionen om möjligheten att i det fortsatta utvecklingsarbetet med urvalsfrågorna överväga också frågan om viktning avstyrker utskottet motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 17, 1987/88:Ub21 yrkande 5 och 1987/88:Ub246 yrkande 20.

Särskilda urvalsmetoder m. m.

Tillträdesutredningen ansåg att *andra urvalsmetoder* som komplement till de föreslagna generella urvalsmetoderna borde få användas för högst en tredjedel av platserna på en utbildningslinje. Många remissinstanser har varit positiva till möjligheterna att använda linje- eller sektorsanpassade urvalsmetoder, men några har varnat för att urvalssystemet därmed kan bli komplicerat och svårt att överblicka.

Särskilda urvalsregler gäller redan för flera konstnärliga utbildningar, där hänsyn kan tas till bl. a. resultat av prov som avser visa den sökandes lämplighet och fallenhet för den sökta utbildningen. Andra erfarenheter av dylika urvalsmetoder är relativt begränsade. Försöksverksamhet bedrivs sedan höstterminen 1986 vid Karolinska institutet med intagning till läkarlinjen av speciellt forskningsintresserade (10 platser) och sedan höstterminen 1987 inom arkitektutbildningen (en tredjedel av platserna). Hittillsvarande erfarenheter är positiva, och vid Karolinska institutet finns intresse för att påbörja försöksverksamhet för antagning till den ordinarie läkarutbildningen. Förslag om urvalsförfarande till utbildningslinjer vid hälsouniversitetet har lagts fram av universitetet i Linköping. UHÄ har i sitt yttrande till regeringen över förslaget utvecklat sin syn på vad som bör beaktas vid den här typen av försöksverksamhet.

Enligt föredragande statsrådet anger UHÄ i sitt yttrande över försöksverksamheten i Linköping viktiga synpunkter som generellt bör beaktas vid kommande försöksverksamhet. Statsrådet anför vidare att erfarenheter av försöksverksamhet inom olika utbildningslinjer på sikt bör kunna ge erfarenheter inför beslut om sådana urvalsinstrument skall användas i större omfattning. Det vetenskapliga råd som föreslås inrättas för högskoleprovet bör också ha inseende över försöksverksamhet av detta slag. Vilken försöksverksamhet som bör komma till stånd skall beslutas av regeringen.

I motion 1987/88:Ub21 (fp) yrkande 1 anfördes att studiefärdighetsprov bör ges en ökad betydelse vid urvalet. Dessa bör emellertid inte bara mäta allmänna studiefärdigheter, utan bör i stället utformas olika för olika linjer. Därigenom kan provet mäta olika intresse- och kunskapsprofiler, vilket ger en ökad säkerhet för att den sökande kommer att ha förmågan att bedriva de aktuella studierna.

Två motionsyrkanden tar upp frågan om särskilda urvalsmetoder till specifika linjer. I motion 1987/88:Ub600 (fp) anfördes att det till lärarytbildning behövs en lokal antagning, vars främsta syfte skall vara att förhindra att uppenbart olämpliga antas till utbildning. I motion 1987/88:Ub20 (m) föreslås att sökande till lärarytbildning skall genomgå en särskild lämplighetsprövning.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det finns anledning att pröva även andra metoder än de generella för att ge sökande som har särskilda förutsättningar för en viss typ av studier möjlighet att hävda sig i urvalsförfarandet. Denna typ av prov har dessutom, enligt utskottets uppfattning, ett stort informationsvärde om utbildningens uppläggning och innehåll för den sökande. En förutsättning är dock att provet kan utformas på ett sådant sätt att relevanta och tydliga urvalskriterier används och att risken för godtycke undanröjs samtidigt som provet skall kunna genomföras till rimliga kostnader. Det kan också finnas anledning att söka metoder för att förhindra att personer som är direkt olämpliga för visst yrke tas in till utbildningen. För att tillräckliga erfarenheter skall vinnas på dessa områden delar utskottet föredragande statsrådets uppfattning att ytterligare försöksverksamhet bör bedrivas innan definitiv ställning tas till omfattningen av och formerna för användningen av särskilda urvalsmetoder. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub21 yrkande 1. Utskottet vill i sammanhanget tillägga att inställningen till att starta försöksverksamhet bör vara generös för att ett så brett erfarenhetsmaterial som möjligt skall kunna analyseras av det föreslagna vetenskapliga rådet.

Enligt vad utskottet erfarit är UHÄ:s principiella inställning positiv till att låta lärarytbildning ingå i någon typ av försöksverksamhet när det gäller särskilda urvalsmetoder. Detsamma gäller också beträffande försöksverksamhet för antagning till lärarytbildning. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1987/88:Ub20 och 1987/88:Ub600.

I motion 1987/88:Ub18 (c) yrkande 4 påpekas att förslagen i propositionen i allt väsentligt bygger på fortsatt central antagning. Enligt motionärernas uppfattning finns det anledning att närmare pröva förutsättningarna för en mer omfattande *lokal antagning*. Regeringen bör därför ta initiativ till att utreda frågan om övergång till mer lokal antagning till högskolan.

Utskottet anser att de förslag till förändringar som presenterats i propositionen om urval m. m. till högskolan måste ses som en väsentlig förbättring av det nuvarande systemet. Erfarenheterna av de nu föreslagna reglerna kommer kanske att ge anledning till framtida förändringar. Olika förslag till försöksverksamhet med särskilda urvalsmetoder kommer kanske också att resultera i förändringar och kompletteringar. Det är viktigt att riksdagsbeslutet om tillträdessystemet till högskolan inte uppfattas som ett definitivt ställningstagande. Å andra sidan kräver hänsynen till de presumtiva

studerande inom högskolan att reglerna inte ändras alltför ofta och alltför radikalt.

UbU 1987/88:32

Utskottet är således inte nu berett att förorda att en särskild utredning tillsätts för att pröva förutsättningarna för en mer omfattande lokal antagning till högskolan. Riksdagen bör därför avslå motion 1987/88:Ub18 yrkande 4.

Vad gäller *övriga frågor* om särskilda behörighetsvillkor, meritvärdering av betyg, särskilda urvalsmetoder samt rätt att överklaga beslut *som riksdagen beretts tillfälle att ta del av* har utskottet inget att erinra.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *den sociala snedrekryteringen*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 2 och 1987/88:Ub613,
2. beträffande *syftet med behörighets- och urvalsregler*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub17 yrkande 1,
3. beträffande *skärpning av den allmänna behörigheten m. m.*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:109 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub17 yrkandena 3, 4, 5 och 7, 1987/88:Ub18 yrkande 1 samt 1987/88:Ub21 yrkande 3 godkänner vad som förordats i propositionen om allmän behörighet,
4. beträffande *den s. k. självprövningsrätten*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:109 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 6 och 1987/88:Ub21 yrkande 4 godkänner vad som förordats i propositionen om självprövningsrätten,
5. beträffande *högskoleprovet*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub16 yrkandena 1 och 3 samt godkänner vad som förordats i proposition 1987/88:109 om högskoleprovet,
6. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i pedagogik, särskilt pedagogiska mätningar, vid universitetet i Umeå*
att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1987/88:109,
7. beträffande *fördelningen av antalet platser mellan kvotgrupper*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:109 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 12, 1987/88:Ub21 yrkande 2, 1987/88:Ub565 yrkande 22 och 1987/88:Ub806 yrkande 19 godkänner vad som förordats i propositionen om fördelningen av antalet platser mellan kvotgrupper,
8. beträffande *meritpoäng för arbetslivserfarenhet*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:109 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub16 yrkande 2 och 1987/88:Ub17 yrkande 13 godkänner vad som förordats i propositionen om meritpoäng för arbetslivserfarenhet,

9. beträffande *sökande med folkhögskoleutbildning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub19, 1987/88:Ub22 och 1987/88:Ub24, med anledning av proposition 1987/88:109 och med avslag på motion 1987/88:Ub17 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. beträffande *individuell prövning av sökande m. m.*

att riksdagen med avslag på motion 1987/88:Ub17 yrkandena 10 och 11 godkänner vad som förordats i proposition 1987/88:109 om individuell prövning m. m.,

11. beträffande *bedömningen av studerande med utländsk förutbildning*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 16 och 1987/88:Ub21 yrkande 8,

12. beträffande *meritvärdering av viss tidigare högskoleutbildning och relevant arbetslivserfarenhet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Ub18 yrkande 2, 1987/88:Ub21 yrkande 7 och 1987/88:Ub23 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. beträffande *antagning av studerande med samisk och finsk språklig bakgrund till läkarutbildningen i Umeå*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub510,

14. beträffande *urval till fristående kurser*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub17 yrkande 19,

15. beträffande *meritvärde för specialkurserna inom kost och konsumtion*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub326, 1987/88:Ub218 yrkande 1, 1987/88:Ub232 delvis och 1987/88:Ub296 yrkande 2,

16. beträffande *övriga urvalsfrågor*

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:109 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 18 och 1987/88:Ub18 yrkande 3 godkänner vad som i övrigt förordats om urval i propositionen,

17. beträffande *särskilda förkunskapskrav för längre och mer krävande högskoleutbildningar*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub17 yrkande 8,

18. beträffande *särskilda förkunskapskrav i språk*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Ub807 yrkande 2 och 1987/88:Ub362 yrkande 2,

19. beträffande *arbetslivserfarenhet som särskilt behörighetsvillkor för vissa utbildningar*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub15 och 1987/88:Ub17 yrkande 15,

20. beträffande *komplettering av betyg*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 14, 1987/88:Ub21 yrkande 6, 1987/88:Ub246 yrkande 22, 1987/88:Ub344 och 1987/88:Ub345,

21. beträffande *viktning av betyg*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 17, 1987/88:Ub21 yrkande 5 och 1987/88:Ub246 yrkande 20,

22. beträffande *särskilda urvalsmetoder*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub20, 1987/88:Ub21 yrkan-
de 1 och 1987/88:Ub600,
23. beträffande *utredning om övergång till mer lokal antagning*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub18 yrkande 4,
24. beträffande *övriga frågor som riksdagen beretts tillfälle att ta
del av*
att riksdagen utan erinran lägger till handlingarna vad som anförts i
propositionen.

Stockholm den 17 maj 1988

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s),
Ylva Annerstedt (fp), Ingvar Johnsson (s), Göran Allmér (m), Barbro
Nilsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Birger Hagård (m), Marita
Bengtsson (s), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk), Kerstin Keen
(fp), Rinaldo Karlsson (s) och Marianne Andersson (c).

Reservationer

1. Åtgärder för att minska den sociala snedrekryteringen (mom. 1)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet
vill" och på s. 11 slutar med "denna motion avstyrks" bort ha följande
lydelse:

Utskottet anser inte att regeringens förslag till förändringar av tillträdes-
reglerna kommer att ha avsedd effekt. Erfarenheterna från det system som
infördes 1977 har visat att den sociala snedrekryteringen inte påverkas av
vare sig meritvärdering av arbetslivserfarenhet, indelning av de sökande i
grupper eller kvotering mellan grupperna.

Utskottet anser det varken möjligt eller önskvärt att med hjälp av tillträ-
desreglerna i positiv riktning förändra den sociala snedrekryteringen till
högskolan. Positiva förändringar kan emellertid åstadkommas genom in-
satser av föräldrar och genom den påverkan som kan utövas i de underlig-
gande skolsystemen. Om skolundervisningen utformas så att man försöker
ta till vara varje enskild elevs förutsättningar på bästa sätt, om man
försöker att utveckla varje elevs begåvningsprofil maximalt, kommer ock-
så rekryteringen till högskolan att förändras. Då kommer alla studerande,
som har förutsättningar härför, att kunna rekryteras till för dem och
samhället lämplig utbildning.

Stor betydelse för rekryteringen till högskolan har emellertid utform-

ningen av studiemedelssystem, arbetsmarknadsutsikterna samt löne- och skattepolitiken. För att förändra den sociala snedrekryteringen till högskolan torde det viktigaste instrumentet vara att göra det lönsamt att satsa på högre utbildning.

Vad utskottet anfört om åtgärder för att minska den sociala snedrekryteringen till högskolan bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker således motion 1987/88:Ub17 yrkande 2.

Utskottet anser emellertid inte att det finns någon anledning att tillsätta någon utredning om den sociala snedrekryteringen, varför motion 1987/88:Ub613 avstyrks.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. *beträffande den sociala snedrekryteringen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 2 och med avslag på motion 1987/88:Ub613 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Syftet med behörighets- och urvalsregler (mom. 2)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet menar" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det finns ett starkt samband mellan kvaliteten i den högre utbildningen och vilka som bereds tillträde till utbildningen. Reglerna för behörighet och urval måste därför utformas så att de studerande antas som har de bästa förutsättningarna att med gott resultat klara sina studier. Vad utskottet anfört om syftet med behörighets- och urvalsregler bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion 1987/88:Ub17 yrkande 1.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. *beträffande syftet med behörighets- och urvalsregler*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Skärpning av den allmänna behörigheten m. m. (mom. 3)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "viss utbildning" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att tillträdesutredningens förslag till skärpning av de allmänna behörighetskraven bör genomföras, dvs. att betyg 3 skall krävas för genomgången studiekurs i svenska och engelska från tvåårig linje i gymnasieskolan. För de elever som inte uppnår betyg 3 måste behörighetsgivande kompletteringsutbildning ordnas. Däremot bör inte nu den allmänna behörigheten skärpas till treårig gymnasieutbildning, varför motion

1987/88:Ub21 yrkande 3 bör avslås av riksdagen. Vad som i motion 1987/88:Ub17 anförts om det relativa betygssystemets inverkan på tillträdesreglerna bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna liksom att utbildningar som ställer lägre krav än vad som anges i den allmänna behörigheten inte bör klassificeras som högskoleutbildningar. Riksdagen bör således tillstyrka motionerna 1987/88:Ub17 yrkandena 3, 4, 5 och 7 samt 1987/88:Ub18 yrkande 1. Riksdagen bör också avslå propositionen i motsvarande delar.

UbU 1987/88:32

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *skärpning av den allmänna behörigheten* m. m.
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub17 yrkandena 3, 4, 5 och 7 samt 1987/88:Ub18 yrkande 1 och med avslag på proposition 1987/88:109 samt motion 1987/88:Ub21 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

4. Skärpning av den allmänna behörigheten m. m. (mom. 3)

Ylva Annerstedt och Kerstin Keen (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "viss utbildning" bort ha följande lydelse:

Utskottet hyser visserligen sympati för tillträdesutredningens försök att konkretisera de förkunskapskrav som sökande till högskolan bör ha i engelska och svenska. Emellertid kan enligt utskottets mening kravet på ett visst betyg ställas först när det nuvarande relativa betygssystemet har avskaffats och ett målrelaterat betygssystem införts. Motionerna 1987/88:Ub17 yrkandena 3, 4, 5 och 7 samt 1987/88:Ub18 yrkande 1 bör därför avslås av riksdagen.

På sikt finns det anledning att ta upp frågan om det över huvud taget finns skäl att behålla den allmänna behörigheten. Enligt utskottets mening vore det mer adekvat att ställa särskilda krav för de olika linjerna, dvs. bygga ut systemet med särskild behörighet. Så länge den allmänna behörigheten behålls bör den dock utformas så att den fyller någon funktion. Utskottet tillstyrker det förslag som framförs i motion 1987/88:Ub21 yrkande 3 att den allmänna behörigheten skall skärpas till genomgången treårig gymnasielinje. Undantag skall kunna medges för kortare utbildningar. Vad utskottet anför om skärpning av den allmänna behörigheten bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *skärpning av den allmänna behörigheten* m. m.
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub21 yrkande 3 samt med avslag på proposition 1987/88:109 och motionerna 1987/88:Ub17 yrkandena 3, 4, 5 och 7 samt 1987/88:Ub18 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Larz Johansson och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "viss utbildning" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med flera av motionärerna att tillträdesutredningens förslag till skärpning av de allmänna behörighetskraven bör genomföras, dvs. att betyg 3 skall krävas för genomgången studiekurs i svenska och engelska från tvåårig linje i gymnasieskolan. För de elever som inte uppnår betyg 3 måste behörighetsgivande kompletteringsutbildning ordnas. Däremot bör inte nu den allmänna behörigheten skärpas till treårig gymnasieutbildning, varför motion 1987/88:Ub21 yrkande 3 bör avslås av riksdagen. Vad som i motionen 1987/88:Ub17 anförs om det relativa betygssystemets inverkan på tillträdesreglerna bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Riksdagen bör således tillstyrka motionerna 1987/88:Ub17 yrkandena 3, 4 och 7 samt 1987/88:Ub18 yrkande 1. Däremot bör inte något uttalande göras om att utbildningar som ställer lägre krav än vad som anges i den allmänna behörigheten inte bör klassificeras som högskoleutbildningar. Riksdagen bör således avslå motion 1987/88:Ub17 yrkande 5.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *skärpning av den allmänna behörigheten* m. m.
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub17 yrkandena 3, 4 och 7 samt 1987/88:Ub18 yrkande 1 och med avslag på proposition 1987/88:109 samt motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 5 och 1987/88:Ub21 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

6. Tillämpning av den s. k. självprövningsrätten (mom. 4)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser inte att det finns något skäl för att en sökande som uppnått 25 års ålder själv skall få avgöra sin behörighet, medan den som är ett år yngre tvingas redovisa sin formella behörighet. För att förenkla antagningen till vissa kurser, t. ex. av fort- och vidareutbildningskaraktär, kan utskottet dock tänka sig att antagningsmyndigheten kan besluta att självprövningsrätten skall tillämpas. I sådana fall skall denna rätt ges till alla sökande. Vad utskottet här anför bör riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 6 och 1987/88:Ub21 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet avstyrker således vad som i propositionen anförts om självprövningsrätten.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *den s. k. självprövningsrätten*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 6 och 1987/88:Ub21 yrkande 4 samt med avslag på proposition 1987/88:109 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om självprövningsrätten,

UbU 1987/88:32

7. Högskoleprovet (mom. 5)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet hänvisar" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en kontinuerlig utvärdering bör göras av utfallet av provet med anlitande av det vetenskapliga råd som berörs i propositionen. Särskild uppmärksamhet bör därvid ägnas åt huruvida kön och sociala faktorer inverkar på provresultatet. Då dessa frågor är av avgörande betydelse för rekryteringen till högskolan anser utskottet att utvärderingsresultaten fortlöpande bör redovisas för ansvariga högskolemyndigheter och för riksdagen. Utskottet delar motionärernas uppfattning att någon anmälningssavgift av principiella skäl inte bör tas ut. Vad utskottet anfört om högskoleprovet bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub16 yrkandena 1 och 3 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *högskoleprovet*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub16 yrkandena 1 och 3 samt med anledning av proposition 1987/88:109 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Inrättande av en tjänst som professor (mom. 6)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet anser att" och slutar med "fastare organisation" bort ha följande lydelse:

Sedan flera år tillbaka tillämpas treåriga perioder för beslut om forskningsorganisationen. Med hänvisning härtill har utskottet normalt avslagit motionsyrkanden med förslag om inrättande av tjänster som professor i olika ämnen (jfr UbU 1987/88:28 s. 15–16). Utskottet anser att samma principiella inställning måste tillämpas när det gäller förslag från regeringen, om inte alldeles speciella skäl kan anges. Utskottet har inte funnit att några sådana skäl föreligger i detta fall, varför riksdagen inte bör lämna det begärda bemyndigandet.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *inrättande av en tjänst som professor i pedagogik, särskilt pedagogiska mätningar, vid universitetet i Umeå*

att riksdagen avslår förslaget i proposition 1987/88:109 om bemyndigande att inrätta en tjänst som professor,

9. Direktövergång från gymnasieskola till högskoleutbildning (mom. 7)

UbU 1987/88:32

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 14 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar inledningsvis att nuvarande bestämmelser innebär att en tredjedel av platserna avsätts för sökande med högst tre år gamla betyg. Utskottet anser emellertid att dessa regler bör ändras så att minst 50 % av de sökande från gymnasieskolan kan garanteras en plats. Denna garanti för direktövergång bör tillämpas så snart det är praktiskt möjligt. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 22 och 1987/88:Ub806 yrkande 19 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Motsvarande regler bör införas i de nya tillträdesreglerna, varför utskottet anser att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 12 och med anledning av motion 1987/88:Ub21 yrkande 2 som sin mening bör ge regeringen till känna att den andel som antas i betygssurvalet inte skall understiga 50 %, om inte synnerliga skäl föreligger.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. *beträffande fördelningen av antalet platser mellan kvotgrupper* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 12, med anledning av motion 1987/88:Ub21 yrkande 2, 1987/88:Ub565 yrkande 22 och 1987/88:Ub806 yrkande 19 samt med avslag på proposition 1987/88:109 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Meritpoäng för arbetslivserfarenhet (mom. 8)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "yrkande 13" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det tillfredsställande att regeringen i propositionen har tonat ned betydelsen av arbetslivserfarenhet. Utskottet anser emellertid att det föreslagna meritvärdet av en längre tids arbetslivserfarenhet kommer att ytterligare förlänga väntetiden för många ungdomar som önskar komma in på en sökt utbildningslinje. Därtill kommer att sambandet mellan arbetslivserfarenhet och framgång i högre studier är obefintligt eller t. o. m. negativt, vilket visats bl. a. i de studier som utförts av professor Sten Henrysson m. fl. vid pedagogiska institutionen vid universitetet i Umeå. Meritpoäng för arbetslivserfarenhet bör därför inte ges. Vad utskottet anfört om meritvärdet av arbetslivserfarenhet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion 1987/88:Ub17 yrkande 13 och avstyrker motion 1987/88:Ub16 yrkande 2.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

UbU 1987/88:32

8. beträffande *meritpoäng för arbetslivserfarenhet*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 13 samt med avslag på proposition 1987/88:109 och motion 1987/88:Ub16 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Meritpoäng för arbetslivserfarenhet (mom. 8)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "yrkande 13" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att arbetslivserfarenhet bör tillmätas stor betydelse vid urvalet till högskolan. Dels ger en tids yrkesarbete viktiga erfarenheter som kan underlätta kommande studier och ge bättre perspektiv på utbildningen, dels innebär meritpoäng för arbetslivserfarenhet en möjlighet att åstadkomma en jämnare social rekrytering. Utskottet delar den uppfattning som redovisats i motion 1987/88:Ub16 att arbetslivserfarenheten mot den bakgrunden borde värderas högre än vad som gjorts i propositionen. I stället skall den poängberäkning och de principer som angivits i motionen tillämpas. Riksdagen bör således med bifall till motion 1987/88:Ub16 yrkande 2 och med avslag på propositionen och motion 1987/88:Ub17 yrkande 13 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om meritpoäng för arbetslivserfarenhet.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. beträffande *meritpoäng för arbetslivserfarenhet*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub16 yrkande 2 samt med avslag på proposition 1987/88:109 och motion 1987/88:Ub17 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Individuell prövning av studerande m. m. (mom. 10)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet är" och slutar med "yrkandena 10 och 11" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att man i ett strikt formaliserat urvalssystem riskerar att gå miste om många av de högt kvalificerade studerande som har en annorlunda utbildnings- eller erfarenhetsbakgrund, vilken inte så lätt låter sig omvandlas till meritpoäng. Det finns enligt utskottets mening ingen anledning att inta den mycket restriktiva hållning som regeringen gör i propositionen när det gäller individuell prövning av studerande. Hur stor andel sökande som skall antas efter individuell prövning bör ankomma på antagningsmyndigheterna att avgöra. Dock bör dessa sökande och sökande med utländsk förutbildning normalt inte överstiga 15% av antalet tillgängliga platser. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *individuell prövning av sökande m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkandena 10 och 11 samt med avslag på proposition 1987/88:109 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Antagning av studerande med utländsk förutbildning (mom. 11)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Att bedöma" och slutar med "yrkande 8 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att bedömning av utländska utbildningar är en grannlaga uppgift. Det har inte för utskottet redovisats hur sådana bedömningar kan ske med tillräcklig säkerhet. Risker för godtycke i bedömningen är enligt utskottets mening betydande, vilket kan få till följd att antingen de utländska sökande eller sökande med svensk examen diskrimineras.

Utskottet instämmer i kravet i motion 1987/88:Ub17 på att slutlig ställning till antagning av hur studerande med utländsk förutbildning skall antas får anstå till dess att regeringen mer i detalj redovisat sina intentioner i detta avseende.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 16 och med anledning av motion 1987/88:Ub21 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. beträffande *bedömningen av studerande med utländsk förutbildning*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 16, med anledning av motion 1987/88:Ub21 yrkande 8 och med avslag på proposition 1987/88:109 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Urval till fristående kurser (mom. 14)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet anser," och slutar med "yrkande 19" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att eventuell arbetslivserfarenhet tillsammans med provresultat inte bör komma i fråga som urvalskriterium när det gäller linjealternativ utbildning. Vad utskottet anfört om urval till fristående kurser bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 19 som sin mening ge regeringen till känna.

14. *beträffande urval till fristående kurser*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Meritvärde för specialkurserna inom kost och konsumtion (mom. 15)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Larz Johansson (c), Kerstin Keen (fp) och Marianne Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet finner" och på s. 17 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Behovet av kunskap i kostfrågor ökar ständigt i vårt samhälle. Utskottet finner det därför angeläget att det till utbildningar som syftar till yrken där dessa kunskaper är speciellt angelägna, såsom t. ex. vårdutbildningar och förskolläraryrket, rekryteras studerande som har både teoretiska och praktiska kunskaper i dessa ämnen. Om detta önskemål lämpligast tillgodoses genom extra meritpoäng eller genom återinförande av särskilda förkunskapskrav anser utskottet att regeringen bör uppdraga åt UHÄ att utreda. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1986/87:Ub326, 1987/88:Ub218 yrkande 1, 1987/88:Ub232 delvis och 1987/88:Ub296 yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. *beträffande meritvärde för specialkurserna inom kost och konsumtion*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Ub326, 1987/88:Ub218 yrkande 1, 1987/88:Ub232 delvis och 1987/88:Ub296 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Särskilda förkunskapskrav för längre och mer krävande högskoleutbildningar (mom. 17)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet vill" och på s. 18 slutar med "yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, liksom tillträdesutredningen, att de tre- och fyraåriga gymnasielinjerna skall vara normalvägen till stora delar av högskoleutbildningarna. Tillträdessystemet får inte heller skapa återvändsgränder för dem som valt "fel" gymnasielinje. Det är också enligt utskottets mening viktigt att motverka taktiska val av tvåårig linje för att få bättre betyg.

Behörighetskraven har, enligt utskottets mening, en viktig "signalfunktion" gentemot presumtiva högskolestuderande. Om det normalt krävs teoretisk gymnasieutbildning i minst tre år bör detta vara ett behörighetskrav.

Utskottet förutser att regeringens förslag kan komma att leda till ett stort antal svåröverskådliga beslut om särskilda förkunskapskrav för de allmänna utbildningslinjerna. I stället bör regeringen besluta att det för längre och mer krävande högskoleutbildning skall uppställas genomgången tre- eller fyraårig teoretisk gymnasieutbildning som särskilt förkunskapskrav. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 17 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

17. *beträffande särskilda förkunskapskrav för längre och mer krävande högskoleutbildningar*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub17 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Komplettering av betyg (mom. 20)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet delar däremot" och slutar med "och 1987/88:Ub345" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att betyg från gymnasieskolan, inte skall anses definitiva utan kunna förbättras genom kompletteringsstudier. Utskottet anser emellertid att det nuvarande relativa betygssystemet egentligen omöjliggör en meningsfull diskussion om betyg i detta avseende. Som framförts i annat sammanhang (UbU 1987/88:5, reservation 1) bör regeringen senast under år 1989 lägga fram ett samlat förslag om ett nytt betygssystem. I avvaktan på de principiella förändringar som därefter kan ske anser utskottet att komplettering av betyg skall vara tillåten inom ramen för nuvarande betygssystem i så måtto, att en gång erhållet betyg skall kunna förbättras och därefter tillgodoräknas. Vad utskottet anfört bör riksdagen med tillstyrkan av motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 14, 1987/88:Ub21 yrkande 6, 1987/88:Ub246 yrkande 22 och 1987/88:Ub345 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. *beträffande komplettering av betyg*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 14, 1987/88:Ub21 yrkande 6, 1987/88:Ub246 yrkande 22 och 1987/88:Ub345 samt med avslag på motion 1987/88:Ub344 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Komplettering av betyg (mom. 20, motiveringen)

Larz Johansson och Marianne Andersson (båda c) anser

att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet delar däremot" och slutar med "ytterligare möjlighet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det i princip bör vara möjligt att i efterhand förbättra betyg från gymnasieskolan. Detta låter sig dock knappast göras på ett rimligt sätt med dagens relativa betygssystem. Detta visar ju inte vad eleven faktiskt kan, utan prestationen jämfört med andra elever. Betyg som sätts vid olika tillfällen får således olika innebörd och eventuella skillnader behöver inte avspegla skillnader i den faktiska kunskapsnivån. Enligt utskottets uppfattning bör därför frågan om betygskomplettering lösas i samband med en omfattande reformering av betygssystemet.

19. Viktning av betyg (mom. 21)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Larz Johansson (c), Kerstin Keen (fp) och Marianne Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 20" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att frågan om viktning av betyg verkligen prövas. Tillträdesutredningens förslag bör därvid kunna tas som utgångspunkt för de överväganden som regeringen bör göra innan försök inleds med ett lämpligt antal linjer. Utskottet anser att de längre utbildningarna inom sektorn för tekniska yrken skulle kunna vara lämpliga linjer för försöksverksamhet. Vad utskottet med anledning av motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 17, 1987/88:Ub21 yrkande 5 och 1987/88:Ub246 yrkande 20 anfört om viktade betyg bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 21 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

21. beträffande viktning av betyg

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Ub17 yrkande 17, 1987/88:Ub21 yrkande 5 och 1987/88:Ub246 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Särskilda urvalsmetoder (mom. 22)

Ylva Annerstedt (fp), Björn Samuelson (vpk) och Kerstin Keen (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "vetenskapliga rådet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att redan nu studiefärdighetsprov, olika för skilda linjer, börjar tillämpas i större skala än vad de försiktiga formuleringarna i propositionen antyder. Därigenom minskas riskerna för att ungdomar hamnar i s. k. återvändsgränder och därigenom ges sökande med gymnasiebetyg en alternativ möjlighet att komma in på utbildningar som de har speciell fallenhet och kompetens för. Vad utskottet anfört om särskilda urvalsmetoder bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub21 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 22 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

UbU 1987/88:32

22. *beträffande särskilda urvalsmetoder*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub21 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1987/88:Ub20 och motion 1987/88:Ub600 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

21. Utredning om övergång till mer lokal antagning
(mom. 23)

Birgitta Rydle (m), Ylva Annerstedt (fp), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Larz Johansson (c), Kerstin Keen (fp) och Marianne Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet anser" och på s. 22 slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det finns anledning att närmare pröva förutsättningarna för en mer omfattande lokal antagning. Därigenom skulle högskolornas självständighet stärkas och en profilering underlättas. Detta är motiverat inte minst mot bakgrund av decentraliseringssträvandena när det gäller utbildningsplaneringen. Det är också viktigt att en utveckling av linjespecifika urvalsmetoder åtföljs av ett ökat lokalt deltagande i antagningen, möjligen inom ramen för ett gemensamt administrativt system. Detta bör, enligt utskottets mening, utredas närmare. Vad utskottet anför om lokal antagning bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub18 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 23 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

23. *beträffande utredning om övergång till mer lokal antagning*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub18 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

